

א.ד.
3941

פרוטוקול מס. 29/ד'

משיבת ועדת הכלכלה
התקיימה ביום ג' - ג' בסיון, תשי"ט - 9.6.1959 בשעה 11.00

נ ו כ ח י ם

- חברי הוועדה:
- היו"ר ב. אבניאל
 - מ. אולמרט
 - ע. איכילוב
 - י. אסא
 - ב. אזוליה
 - ש. בז'רנו
 - מ. קאסיס
 - י. ניצני
 - ש. פרלשטיין
 - ש. שורש
 - א. תלמי

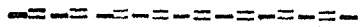
מוזמנים:

מר נוימן
עו"ד וירשובסקי

מטעם מינהל המים

ד"ר ידין - מטעם משרד המשפטים

סדר-היום: המשך הדיון בחוק המים.

היו"ר ב. אבניאל:

אני פותח את הישיבה.

לפני שאנו ניגשים לסדר-היום, אמסור את רשות הדיבור לחבר-הכנסת פרלשטיין המבקש להעמיד שוב פעם לדיון את בעיית הקרטלים.

ש. פרלשטיין:

לפי מיטב ידיעתי, לא הובא חוק הקרטלים לאישור ולהצבעה למליאת הוועדה. לאחר שקבלתי את ההזמנה לישיבה זו, ראיתי צורך לפנות ליו"ר בבקשה להעמיד את חוק הקרטלים לדיון ואישור של מליאת הוועדה.

היו"ר ב. אבניאל:

אני מצטער מאד, אבל טעות בידו של חבר-הכנסת פרלשטיין. ההזמנה לישיבה שדנה בחוק הקרטלים נשלחה ב-1.4.59 והישיבה התקיימה ב-7.4.59, בהתאם לתקנון ולפי ההזמנה. גם ההצבעה הייתה כשורה. הטעות נובעת מעובדה אחרת. לאחת משיבות ועדת המסנה הזמנו נציגות של אחד הגופים, ובטעות נמסר שהנציגות לא תבוא ולכן הודעתי שנעתיק את הדיון לישיבה שניה. אולם באותו זמן בכנסה הנציגות ואנו שמענו אותה ואף קיימנו הצבעה.

ע. איכילוב:

השתתפתי באותה ישיבה והפניתי את תשומת-לב יו"ר הוועדה, שהוזמנו לישיבה כאשר בסדר-היום של ההזמנה הופיע סעיף אחד בלבד: חוק המים. לו ידעו חברי-הכנסת פרלשטיין ובז'רנו שבאותה ישיבה ידונו גם בחוק ההגבלים העסקיים - הם היו באים לאותה ישיבה. יו"ר הוועדה אמר שהוא לא יתנגד אם לאחר הפגדא יעלו מספר חברים את הבעיה מחדש.

היו"ר ב. אבניאל:

החוק אושר במליאה. היה דק תיקון קל של הסתייגות של חברי-הכנסת אונא ושורש שהובא לוועדה לאחר

אישור החוק.

אני קובע שהיו"ר הביא למליאת הוועדה את ההסתייגות בנוסח זה או אחר, כאשר נושא זה לא היה בסדר-היום.

ע. איכילוב:

היו"ר ב. אבניאל:

החלטות הוועדה אושרו בהתאם לתקנון ולחוק. טענת חבר-הכנסת איכילוב מתייחסת לישיבת הוועדה מיום 13.4.59 שבה הציעו שני חברים תיקון לנוסח הסתייגותם. הם רצו לוותר על ההסתייגות ולהתאחד על נוסח אחר. אם יתברר שבהזמנה לא הודענו שיהיה דיון על חוק ההגבלים העסקיים, למרות שלגופו של ענין אין זה משנה, אעמיד את התיקון להצבעה.

ש. בז'רנו:

האם בזמן הפגרא היו ישיבות של מליאת הוועדה בהן דנו על החוק מבלי שצויין בהזמנה שיתקיים דיון כזה? האם הוועדה החליטה לפני צאתה לפגרא שהיא תסיים את הדיון בחוק בזמן הפגרא? עד כמה שזכור לי, הוועדה החליטה לטפל בחוק המים ולא בחוק זה. האם אפשר לסיים דיון בחוק ללא ידיעת סיעה שלמה? היום אנו צריכים לדעת שלפני חדשים סיימו את הדיון בחוק?

היו"ר ב. אבניאל:

את החוק הזה סיימנו בוועדת המשנה לפני צאת הכנסת לפגרא. אישרנו את החוק במליאת הוועדה לפני הפגרא. בישיבה שהתקיימה בפגרא ביקשו שני חברים תיקון נוסח להסתייגות אחת. ב-7.4.59 נסתיים הדיון בחוק ההגבלים העסקיים. זכות הסתייגות שמורה לכם.

חוק המים - תשי"ט - 1959.

ע. איכילוב:

בישיבה הקודמת הוחלט על רביזיה לגבי סעיפים 76 - 100. היו"ר פסק שתוקדש לכך ישיבה אחת. הסכמתי לדבר על התיקונים החשובים שאני מציע. אני מציע שבישיבה זו נדון על סעיפי הרביזיה, ואילו בישיבה הבאה אהיה מוכן לדבר על סעיפי הביטולים.

מ. אונא:

חלה כאן טעות. אנו קבענו בישיבה האחרונה שצריך לקבל החלטה על רביזיה, אבל טרם נתקבלה החלטה כזו.

מ. אולמרט:

הוחלט שלגבי כל סעיף יוצבע אם תהיה רביזיה.

היו"ר ב. אבניאל:

סוכם שמקדישים ישיבה אחת להשגות ולערעורים של חבר-הכנסת איכילוב. ביקשתי שידבר על כל הסעיפים ביחד, אבל לבסוף סוכם שהוא ידבר על כל סעיף בנפרד ואחר-כך נצביע.

ע. איכילוב:

אני רוצה להקל על הדיון. הסעיפים 76-100 כוללים ארבעה עקרונות, שאני בהסתייגותי חולק עליהם. אציין את העקרונות עליהם אני חולק.

כל הסתייגויות אלו נוגעות לפרק המדבר על קרן האיזון או קרן להוזלת מים. הסתייגותי הראשית אומרת למחוק את הפרק. הסתייגות אלוטדנטיבית אומרת, לא לכנות קרן זו "קרן איזון" אלא "קרן להוזלה". ומה היה הנימוק שלי למחיקה? הסברתי זו בצורה עניינית.

באחת הישיבות קבלנו דו"ח מפורט. בדו"ח זה יצאו מהנחה שיהיה צורך לתת הענקה, הנחה או סובסידיה לאלה המקבלים מים בתנאים של יוקר כדי שיוכלו לעמוד במחיר המים, והסכום המשוער הזה יגיע ל-20 מיליון ל"י. ההצעה אומרת שבחלק מהמענק ישאו צרכני המים, ובשאר - הקופה הכללית של המדינה. החשבון המפורט הוכיח שצרכני המים יצטרכו לשאת בעול של 3,5 מיליון. טענתי היתה, שבעיית ההקלות והמענקית שייכת למדינה ולא לדו"ח ל צרכני המים. לכך יכולים להיות מקורות שונים, ולא צרכני המים צריכים לשאת בנטל הזה, אפילו לא בשעור של 20%. לכן הצעתי למחוק את הפרק כולו. אבל הוועדה דחתה את הצעתי וקיבלה את העקרון בדבר קרן. מאחר ואינני יודע אם הכנסת תקבל את הסתייגותי, יש לי מספר הצעות בנדון.

ע. איכילוב -

מה יהיו עקרונות ההיטל? יש שתי גירסאות לסעיף המתאים בחוק, אבל תמיכתי בגירסת חברי-הכנסת שוקן ואולמרט היא אלטרנטיבית. בגירסה זו משתמשים במונחים "מטרות" ו"שימושים". אני מתנגד למונח "שימושים". יש להבדיל בדרך-כלל בין חוק המטיל מס הכנסה לבין חוק המטיל היטל מסוים שאינו בנוי על היקף הכנסתו של האזרח. כאשר אני אומר שההיטל יתבסס גם על שימושים, פירוש הדבר שלא מספיק ששר החקלאות יעשה חשבון כמה עולים המיסים, כמה עולה הדלק, הנאר, ההובלה, הרבית וכדומה, אלא מותר לו גם לשקול עבור מה לוקחים את המיסים. אינני יכול להסכים לשיקול כזה, כאשר המדובר בחוק מסים בו דורשים ממני לשלם עבור מחדר המים בתוספת רווח מסוים. מה הבטחון שהשר לא ישתמש בסמכותו זו וישקול את השימוש בהתאם לאחוזים שיש לסקרור השיתופי וההסתדרותי בגידולים שונים? מחיר המים צריך להיות אחיד לגבי כל שימוש. כאשר שוקלים את הדבר לאור מכנה גיאוגרפי או טופוגרפי - יש לכך אחיזה, הוא הדין לגבי המטרות, האם המיסים מיועדים לשתייה, חקלאות או תעשייה. אבל כיצד אפשר לעשות הבחנה לפי השימוש במים באותו אזור?

הצעתי איפוא לוועדה, לאור העקרונות עליהם יתבסס ההיטל, למחוק את הטלה "שימושים".

הי"ר ב. אבניאל: מי בעד רביזיה על החלטתנו הקודמת וקבלת התיקון המוצע על-ידי חבר-הכנסת איכילוב?

ה צ ב ע ה

הוחלט לא לעשות רביזיה על ההחלטה הקודמת.

ע. איכילוב: לפי נוסח רוב הוועדה, השר יכול להחליט על מענקים לפי האזור. עמתי היא שאין להחליט על כך לפי אזור אלא לפי דמי המים לצרכן. הנאתי כדוגמה את יסוד המעלה ומנרה שהם בתחום אותו אזור, ולפי הנוסח הזה צריך לתת מענק לשני מקומות אלה, ואין הדבר מוצדק. אני מציע לחשמיט את הטלה "אזורים".

הי"ר ב. אבניאל: אני מעמיד להצבעה את ההצעה בדבר רביזיה.

ה צ ב ע ה

הוחלט לא לעשות רביזיה על ההחלטה הקודמת.

ע. איכילוב: אחת ההסתייגויות שלי בפרק זה אומרת, שהעקרונות אותם יקבע שר החקלאות, לאחר התייעצות במועצת המיסים, יהיו מבוססים על חלקן של הוצאות המים בהוצאות הייצור, אחר כך אתן דוגמה קונקרטית ומונדרת על יחסיות זו. העקרון אותו אני מציע הוא, שכל כמה שהוצאות המים תופסות אחוז יותר קטן בהוצאות הכלליות של המפעל - שעור ההיטל על המיסים יהיה יותר גבוה. אם ההוצאות למים בכלל הוצאות הייצור בחקלאות מביעות ל-40% - 20%, הרי ההיטל על צרכני המים לחקלאות יהיה נמוך ביותר. בתעשייה אחוז הוצאות המים בכלל הוצאות הייצור הוא יותר קטן, ולכן ההיטל יהיה יותר גבוה. אחוז ההוצאות למים של הצרכנים בעיר הוא נמוך ביותר, ולכן עליהם יוטל שעור יותר גבוה.

פ. אולמרט: סעיף 92 (א) אונה על הבעיה.

הי"ר ב. אבניאל: האם חבר-הכנסת איכילוב עומד על הצעתו?

ע. איכילוב: כן.

הי"ר ב. אבניאל: אני מעמיד להצבעה את ההצעה בדבר רביזיה.

ה צ ב ע ה

הוחלט לא לעשות רביזיה על ההחלטה הקודמת.

ע. איכילוב: בסעיף 76 - הצעתי שההוצאות לא תהיינה ברשות נציב המים אלא באישור שר החקלאות. שר החקלאות מופיע בכנסת, לשך אני יכול להגיש שאילתה או הצעה לסדר-היום. נוסח זה מצמצם את הפיקוח הפרלמנטרי.

ש. שורש: השר אחראי לפעולות נציב המים. ההסבר נעוץ בפירוט הטכני.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת איכילוב לרביזיה של סעיף 76 - לא נתקבלה

ע. איכילוב: בקשר לקרן האיזון - הצעתי לא להקים מנגנון מיוחד להסדר החשבונות של קרן זו.

היו"ר ב. אבניאל: הצעה זו נתקבלה.

ע. איכילוב: עתודה - סעיף 94: הצעת הרוב אומרת שבשיקולי ההיטלים יביאו בחשבון את הסכומים הדרושים לצרכי איזון. הצעתי אומרת, שבמידה וההכנסות מההיטלים יהיו גדולים מההוצאות להענקות ותישאר יתרה - יביאו בחשבון יתרה זו בעת עריכת חשבון ההוצאות וההיטלים לקראת השנה הבאה. יהיו שלושה סוגים של צרכני מים: האחד - שיקבל את המענק; השני - שלא יקבל מענק אבל לא ישלם; והשלישי - עליו יוטלו ההיטלים. לאחר השלמת המפעל של מוביל המים הארצי, כאשר נעביר כמויות מים לנגב, ייכנסו המים הנצרכים העולה יותר ביוקר תהיה יותר גדולה מאשר כיום. מספר הצרכנים המסלמים את ההיטל ילך ויקטן, ואילו סכום ההיטלים ילך ויגדל. אסתר לנו להכביד על אותו חלק הצרכנים הנושא בנטל. אינני מעוניין ביתרה; אני רוצה לאזן את שיעור ההיטלים מבלי להכביד על הנושאים בעול.

פ. אולמרט: אני הצעתי למחוק את הסעיף.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת איכילוב לרביזיה של סעיף 94 - לא נתקבלה

ע. איכילוב: עררים - בהחלטת הרוב נאמר שהגשת ערר איננה מעכבת את הביצוע.

פ. אולמרט: בכל החוקים נקבע שאין הגשת ערר מעכבת ביצוע.

היו"ר ב. אבניאל: כמה זמן ימשך בידור הערר? אני מציע להגביל את תקופת הבידור.

ד"ר ירין: הייתי מהסס לקבוע תקופה כיוון שאין הדבר נתון בידי הצדדים. אפשר לתת לבית-הדין אפשרות להחליט על עיכוב מטעמים מיוחדים. אפשר לומר שאין הגשת ערר מעכבת את גביית התשלום אלא אם בית-הדין, מטעמים מיוחדים, מצא שיש לעכב.

הנחלט: לקבל את התיקון המוצע ולאפשר לבית-הדין לעכב ביצוע מטעמים מיוחדים.

היו"ר ב. אבניאל: בכך סיימנו את הדיון בחוק המים. נעבור עתה לסעיפי המג'לה.

ב. אזניה: אנו נוהגים זהירות לגבי המג'לה ואיננו מבטלים סעיפים. בחוק ההתיישנות היה ביטול סעיפים ומצאנו נוסח אחר האומר שאיננו מתיימרים לבטל סעיפים של המג'לה.

ד"ר ירין: בחוקים רבים ביטלנו בפירוש סעיפים של המג'לה. היו מקרים בהם המשכנו במסורת של המנדט ונקטנו לשון האומרת שאין לנהוג לפי סעיפים מסוימים. אין לי התנגדות להשתמש בנוסח זה.

היו"ר ב. אבניאל: מבחינה מהותית אין זה משנה ולא כלום בשבילנו. אני משאיר את ההכרעה בידו היועץ המשפטי לממשלה.

בעקבות חילופי-הדברים בוועדה, אנו מציעים להכניס בסעיף 62 את הנוסח הבא:

מר וירשובסקי:

"על-פי בקשת ישוב הנמצא בתחום פעולתו של המפעל אשר תושביו אינם יכולים עוד, עקב הקמת מפעל המים, לקבל מים להשקאת בעלי החיים במקומות שהיו נוהגים לקבלם לפני הקמת המפעל, רשאי נציב המים להורות לרשות המים לאפשר לתושבים לקבל מים למטרה זו באמצעותה בתנאים ובמקומות שהוא יקבע, ובהתאם לתכנית שאושרה על-ידו."

ה"ר ב. אבניאל: נוסח זה איננו מכסה את מה שנאמר בוועדה.

ע. איכילוב: הבקשה שהועלתה על-ידי חבר-הכנסת קסיס היתה מוגבלת ומצומצמת. הוא לא נתכוון בהצעתו למנוע הקמת מפעלים או הטיית נהרות; הוא הציע פצוי לבוצת איכרים שיתנהגו להשקות בהמותיהם 5 ק"מ מהמקום ועכשיו עליה להרחיק לכת 20-30 ק"מ.

ההצעה מנוסחת יפה, אבל במקום "רשאי להורות" צריך לומר:

"יורה".

ההצעה נתקבלה

מדוע לא הוזכרו כאן מי שתיה?

ס. אונא:

הוחלט: לכלול בנוסח גם מי שתיה.

ע. איכילוב: נותרו לקריאה כ- 20 סעיפים במג'לה. הסכמתי לעבור על הסעיפים ולצבור 3 - 2 שעליהם נתווכח. בינתיים אפשר להכין את החומר עם ההסתייגויות.

אני מודאג ממהלך הדיונים. כל פעם אומרים שזו הישיבה האחרונה ולאחר מכן דוחים את סיום הדיון.

ש. שרש:

ה"ר ב. אבניאל: בישיבה הבאה יעלה חבר-הכנסת/3 - 2 סעיפים ועליהם נחליף דברים. בישיבה הבאה נקדיש שעה אחת לסיום הדיון ונעבור לחוק הבנוי והנפט. נציגי הממשלה והמזכיר יכינו את החוק עם רשימת ההסתייגויות.

אני מבקש שתינתן לוועדה שהות לעבור על החוק.

ע. איכילוב:

תינתן שהות של שבוע ימים לחברי הוועדה לעבור על החוק וההסתייגויות.

ה"ר ב. אבניאל:

הישיבה בעולה.

הישיבה בעולה בשעה 13.00